

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „ДИФЕРЕНЦИРАНО ЗАПЛАЩАНЕ”

1. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОГРАМАТА

В Националната програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка (2006 – 2015 г.) са заложили двете основни цели на националната образователна политика – равен достъп до образование и качествено образование.

Реализирането на тези цели извежда на преден план ключовата роля на педагогическите кадри.

Изменението на системата на заплащане труда на педагогическите кадри е едно от най-сериозните предизвикателства пред реформите в средното образование. Необходимостта от въвеждането на нова система за диференцирано заплащане е сред ключовите приоритети във визията за развитие на човешките ресурси и повишаване качеството на образование.

Новата система за диференцирано заплащане е основана на три стълба:

1. Въвеждане на система за кариерно развитие на педагогическите кадри в хоризонтален и вертикален план и диференцирана основна заплата за съответното длъжностно ниво в зависимост от знанията, уменията и компетентностите, определени от професионалния стандарт според сложността и отговорността на длъжността.

2. Въвеждане на система за определяне на допълнително трудово възнаграждение за постигнати резултати от труда на педагогическите кадри на база показатели, определени на национално ниво, и критерии към всеки от тях, приети с решение на Педагогическия съвет, в зависимост от вида и спецификата на детската градина, училището, обслужващото звено.

3. Въвеждане на система за външна оценка на дейността на училището (рейтингова система), която би следвало да отчита оценка на знанията, уменията и компетентностите на учениците и други фактори като материална база, оборудване, квалификация на учителите, планиране, организация и управление на образователно-възпитателния процес и др. през учебната 2008/2009 година и определяне на допълнително възнаграждение в зависимост от съответното място на училището в рейтинг-скалата.

Изработването и въвеждането на новата система на заплащане, основана на диференциация в зависимост от знанията, уменията и компетентностите, обвързани с резултатите от труда, се очертава като продължителен процес на целенасочена промяна, за чиято пълноценна реализация са необходими и нови системни условия, свързани с управлението, квалификацията, финансирането и оценяването.

Националната програма за диференцирано заплащане постави началото на поетапно въвеждане на допълнително трудово възнаграждение на педагогическите специалисти за постигнати резултати от труда само по втория стълб, успоредно с процеса на създаване на

условия за нова система за кариерно развитие и диференциране на основното възнаграждение в зависимост от заеманата длъжност през учебната 2008/2009 г. Допълнително Министерският съвет ще приеме следващ модул за диференцирано заплащане.

2. ОСНОВНА ЦЕЛ

2.1. Да се постави началото на поетапно въвеждане на нова система за определяне на ефективна структура на работната заплата, включваща справедлива диференцираща част за постигнати резултати от труда.

2.2. Определяне на резултатите от труда по показатели, определени на национално ниво, и критерии към всеки от тях, определени на ниво детска градина, училище, обслужващо звено, в зависимост от спецификата им ще бъде водещ подход за определяне на допълнителното трудово възнаграждение чрез относителна съпоставимост на трудовото изпълнение вътре в образователната институция.

2.3. Мотивиране на директорите за по-ефективно управление на ресурсите и на образователно-възпитателния процес.

3. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

3.1. Повишаване качеството и ефективността на образователно-възпитателния процес чрез стимулиране за по-ефективно трудово изпълнение.

3.2. Чрез определяне на критерии към отделните показатели съобразно спецификата на детската градина, училището, обслужващото звено, ще се формира визията на педагогическия колектив за оценка на собствения труд.

4. БЕНЕФИЦИЕНТИ

Бенефициенти на средствата по програмата са детските градини, училищата и обслужващите звена по чл. 33а, т. 2 от ЗНП.

5. ОБЩ БЮДЖЕТ НА ПРОГРАМАТА – 44 млн. лв.

6. ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

Програмата обхваща педагогическите специалисти в детските градини, училищата и обслужващите звена в системата на средното образование с обща численост 98 914 души, разпределени в два модула: педагогически специалисти и директори.

6.1. Първи модул – педагогически специалисти – помощник-директори (педагогически специалисти с ръководни функции), учители, възпитатели, педагогически съветници, психолози и др., приравнени към длъжността „учител”. В този модул са включени общо 93 330 педагогически специалисти. Общ бюджет на модула – 39 млн. лв.

6.1.1. Описание

Допълнителното трудово възнаграждение за постигнатите резултати от труда на педагогическите специалисти се определя въз основа на получения общ брой точки по

зададените на национално ниво показатели и критерии към всеки от тях, приети с решение на Педагогическия съвет в зависимост от вида и спецификата на детската градина, училището, обслужващото звено.

В компетентностите и отговорностите на директора на детската градина, училището, обслужващото звено е определянето на допълнителното трудово възнаграждение за постигнати резултати от труда.

№ по ред	ПОКАЗАТЕЛИ	Точки
1.	Планиране, организация и провеждане на образователно-възпитателния процес.	14
2.	Използване на интерактивни методи, иновации и ИКТ в образователно-възпитателния процес.	8
3.	Работа в екип за създаване на подходяща образователно-възпитателна среда (комуникация с педагогическия съветник, психолога, участие в комисии и др.).	8
4.	Работа с деца и ученици: - застрашени от отпадане; - в риск; - в мултикултурна среда; - със специални образователни потребности и/или хронични заболявания.	8
5.	Работа с деца и ученици за участие и заемане на призови места в общински, областни, регионални, национални и международни състезания, конкурси и олимпиади.	7
6.	Работа с родителите.	6
7.	Работа с деца и ученици в извънкласна и извънучилищна дейност.	7
8.	Работа в методически обединения и подпомагане на новопостъпили учители.	7
9.	Разработване и реализиране на проекти.	5
10.	Получени професионални отличия и награди през оценявания период и избрани от детската градина, училището, обслужващото звено показатели.	30

Максимален брой точки: 100

Допълнителното трудово възнаграждение се определя за постигнатите резултати от труда за учебната 2007/2008 година.

Всяко лице от педагогическия персонал, което е в трудово правоотношение към момента на определяне на допълнителното трудово възнаграждение и има действително отработени най-малко 7 месеца при един и същ работодател (без да се включват различните видове отпуск) в посочения по-горе период, може да участва в процеса. За лицата, които изпълняват норма задължителна преподавателска работа в повече от една детска градина, училище, обслужващо звено, определянето на допълнителното трудово възнаграждение за постигнати резултати от труда се извършва в детската градина, училището, обслужващото звено, в което е открито работното място.

6.1.2. Технология

1. Директорът на детската градина, училището, обслужващото звено отговаря за цялостната организация на дейността по определяне на допълнително трудово възнаграждение за педагогическите специалисти.

2. За детски градини, училища и обслужващи звена с педагогически персонал от 10 и повече лица определянето на резултатите от труда се извършва от директора, подпомаган от комисия, съставена от 3, 5 или 7 души в зависимост от числеността на персонала, като при липса на консенсус окончателното решение се взема от директора.

2.1. Председател на комисията е директорът, а членове са помощник-директорите и избрани от Педагогическия съвет представители на педагогическия колектив.

2.2. Определянето на резултатите от труда на помощник-директорите и членовете на комисията се извършва от директора.

2.3. Определянето на резултатите от труда в детската градина, училището или обслужващото звено с брой на педагогическия персонал по-малък от 10, също се извършва от директора.

2.4. За детски градини с една група (т.нар. директор с група), определянето на допълнителното трудово възнаграждение се извършва, съгласно т. 1.3 към 6.2.2 „Технология” в модул „Директори”.

3. Определянето на резултатите от труда се извършва с попълването на карта за определяне на допълнително трудово възнаграждение (Приложение 1), която се подписва от комисията и от лицето и се съхранява в личните досиета на педагогическите кадри.

6.1.3. Принципи на финансиране

1. Министърът на финансите по предложение на министъра на образованието и науката предоставя по бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджетни кредити, финансиращи детски градини, училища и обслужващи звена, утвърдените с настоящата програма средства за диференцирано заплащане за постигнати резултати.

Средствата се разпределят между първостепенните разпоредители с бюджетни кредити пропорционално на броя на децата и учениците, съобразно с критериите за диференциация за утвърдените единни разходни стандарти за един ученик/дете.

Всеки първостепенен разпоредител с бюджетни кредити разпределя получените средства за диференцирано заплащане между детските градини, училищата и обслужващите звена, пропорционално на броя на децата и учениците.

2. Средствата за детските градини, училищата и обслужващите звена, които не желаят да участват, както и за тези по т. 6, се разпределят за образователните институции, които желаят, в рамките на финансиращия орган (съответните община, министерство, ведомство). В случай, че образователната институция е единствена или всички детски градини, училища и обслужващи звена от дадена община или друг финансиращ орган се отказват, средствата се разпределят между всички образователни институции в страната.

3. Средствата за учителите, които не желаят да участват в процеса на определяне на допълнителното трудово възнаграждение, се разпределят в рамките на детската градина, училището, обслужващото звено за останалите учители, които желаят.

4. Средствата се разпределят в зависимост от общия брой точки по показателите и допълнителното трудово възнаграждение се определя като произведение между относителното тегло на точките на отделния учител спрямо общия брой точки за училището и сумата, получена в училището.

5. По предложение на директора могат да се въведат на училищно ниво разпределителни механизми, които да гарантират по-голяма диференциация, като в тези случаи не се прилага разпоредбата на предходната точка.

6. Не се предоставят средства по Националната програма за диференцирано заплащане на детска градина, училище или обслужващо звено, в което повече от 70% от учителите ще получат допълнителни възнаграждения, отклоняващи се до +/- 10% от средното допълнително възнаграждение за съответната детска градина, училище или обслужващо звено.

7. Полученият размер на допълнителното трудово възнаграждение за всяко лице е за бюджетната 2008 г. и се изплаща на части, съгласувано с финансиращия орган.

8. При преместване от едно училище в друго на лицето се изплаща оставащата сума при прекратяване на трудовия договор.

6.1.4. Процедура

1. В седемдневен срок след приемане на Програмата директорът на детската градина, училището, обслужващото звено свиква педагогически съвет във връзка с приемане на решения относно:

1.1. Готовността и желанието на педагогическия колектив да участва в процеса на определяне на допълнително трудово възнаграждение за постигнати резултати от труда.

1.2. Определяне на критерии към отделните показатели в зависимост от спецификата на детската градина, училището, обслужващото звено, по предложение на директора.

1.3. Определяне начина на избор на комисията.

1.4. Избор на представители на педагогическия колектив за членове на комисията.

2. В петдневен срок от провеждане на педагогическия съвет директорът на детската градина, училището, обслужващото звено уведомява финансиращия орган за решението на педагогическия съвет и представя справка за броя на педагогическия персонал с копие до началника на РИО (приложение 3).

3. Финансиращият орган представя обобщена заявка (приложение 3 и 3А) в МОН за брой детски градини, училища, обслужващи звена и брой педагогически кадри и брой директори на детски градини, училища и обслужващи звена, за които ще се прилага диференцираното заплащане в срок до две седмици от обнародването на програмата в Държавен вестник.

4. МОН представя в Министерството на финансите предложение за корекция на бюджета на първостепенните разпоредители на финансови средства за детските градини, училищата и обслужващите звена в срок до един месец от обнародването на програмата в Държавен вестник.

6.2. Втори модул – директори на държавни и общински детски градини, училища, обслужващи звена. В този модул са включени общо 5584 директори. Общ бюджет на модула – 5 млн. лв.

6.2.1. Описание – допълнителното трудово възнаграждение за постигнати резултати от труда на директора се определя въз основа на получения общ брой точки по определени на национално ниво показатели и критерии към всеки от тях, определени от работодателя или упълномощена от него комисия, в зависимост от вида и спецификата на детската градина, училището, обслужващото звено.

№ по ред	ПОКАЗАТЕЛИ	Точки
1.	Планиране, организация и контрол на образователно-възпитателния процес.	20
2.	Реализиране на план-приема и пълняемост на паралелките.	8
3.	Управление на човешките ресурси и реализиране на квалификационната дейност.	10
4.	Привличане на алтернативни източници на финансиране и обогатяване на техническите и на дидактическите средства, материалната база, сградния фонд и дворното пространство.	10

5.	Въвеждане на иновационни практики и работа по проекти.	8
6.	Ритуализация на училищния живот, създаване на условия за целодневна организация и за извънкласна работа.	8
7.	Координация, комуникация и сътрудничество с училищното настоятелство, социалните партньори, неправителствени организации	8
8.	Участие в дейности по развитие на образователната система на общинско, регионално и/или национално ниво.	8
9.	Получени професионални отличия и награди през оценявания период и избрани от работодателя показатели.	20

Максимален брой точки: 100

Допълнителното трудово възнаграждение се определя в зависимост от постигнатите резултати от труда за учебната 2007/2008 година.

Всеки директор, който е в трудово правоотношение към момента на определяне на допълнителното трудово възнаграждение и има действително отработени най-малко 7 месеца (без да се включват различните видове отпуск) при един и същ работодател в посочения по-горе период, може да участва в процеса.

6.2.2. Технология

1. Определяне на резултатите от труда на директора на детската градина, училището, обслужващото звено се извършва от комисия, назначена в едноседмичен срок от публикуване на програмата, в състав:

1.1. Експерти от РИО и от общинската администрация, назначени от началника на РИО за директори на общински училища и обслужващи звена.

1.2. Експерти от РИО и от финансиращия орган, назначени от началника на РИО за директори на държавни училища и обслужващи звена.

1.2.1. Експерти от РИО и от Министерството на земеделието и горите, назначени от началника на РИО за директори на държавни училища, финансирани от Министерството на земеделието и горите.

1.2.2. Експерти от Министерството на културата, назначени от министъра на културата, за училищата по изкуствата.

1.2.3. Експерти от РИО и от ДАМС, назначени от началника на РИО за директори на държавни спортни училища, финансирани от ДАМС.

1.3. Експерти от РИО и от общинската администрация, назначени от кмета на общината за директори на детски градини (включително и за директор на детска градина с група).

2. Комисията по т. 1 определя критериите към отделните показатели.

3. Определянето на резултатите от труда се извършва с попълването на карта за определяне на допълнителното трудово възнаграждение (Приложение 2), която се подписва от председателя на комисията и от директора и се съхранява в личното досие на директора.

6.2.3. Принципи на финансиране

1. Средствата, определени за втори модул, в размер на 5 млн. лв. се разпределят по първостепенни разпоредители, пропорционално на броя на децата и учениците, съобразно с критериите за диференциация за утвърдените единни разходни стандарти за един ученик/дете.

2. Всеки първостепенен разпоредител с бюджетни кредити разпределя получените средства за втори модул пропорционално на броя на директорите на детски градини и пропорционално на броя на директорите на училища и обслужващи звена.

3. Полученият размер за всеки директор се изплаща еднократно или на части, съгласувано с финансиращия орган.

4. При преместване от едно училище в друго на директора се изплаща оставащата сума при прекратяване на трудовия договор.

7. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

7.1. В хода на реализиране на програмата се създават условия за:

- наблюдение и оказване на методическа помощ от РИО;
- обратна връзка за предложения от участващите институции за корекции в показателите, зададени на национално ниво, механизма и обхвата на действие.

7.2. Оценка на въздействието и усъвършенстване на Програмата с цел постигане на максимална ефективност.

Приложения: 1. Карта за определяне на допълнително трудово възнаграждение за педагогическите специалисти

2. Карта за определяне на допълнително трудово възнаграждение за директор на детска градина, училище и обслужващо звено

3. Справка за броя на детските градини, училищата и обслужващите звена и педагогическия персонал в тях и за броя на директорите.

КАРТА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНО ТРУДОВО ВЪЗНАГРАЖДЕНИЕ ЗА ПЕДАГОГИЧЕСКИТЕ СПЕЦИАЛИСТИ

на.....
(име, презиме и фамилия на учителя)

учител в .....
(детска градина, училище, обслужващо звено)

.....
(град, село, община, област)

№ по ред	ПОКАЗАТЕЛИ	Максимален брой точки	Точки за лицето
1.	Планиране, организация и провеждане на образователно-възпитателния процес.	14	
2.	Използване на интерактивни методи, иновации и ИКТ в образователно-възпитателния процес.	8	
3.	Работа в екип за създаване на подходяща образователно-възпитателна среда (комуникация с педагогическия съветник, психолога, участие в комисии и др.).	8	
4.	Работа с деца и ученици: - застрашени от отпадане; - в риск; - в мултикултурна среда; - със специални образователни потребности и/или хронични заболявания.	8	
5.	Работа с деца и ученици за участие и заемане на призови места в общински, областни, регионални, национални и международни състезания, конкурси и олимпиади.	7	
6.	Работа с родителите.	6	
7.	Работа с деца и ученици в извънкласна и извънучилищна дейност.	7	
8.	Работа в методически обединения и подпомагане на новопостъпили учители.	7	
9.	Разработване и реализиране на проекти.	5	
10.	Получени професионални отличия и награди през оценявания период и избрани от детската градина, училището, обслужващото звено показатели.	30	
	ОБЩО:	100	

**КАРТА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНО ТРУДОВО
ВЪЗНАГРАЖДЕНИЕ ЗА ДИРЕКТОР НА ДЕТСКА ГРАДИНА, УЧИЛИЩЕ,
ОБСЛУЖВАЩО ЗВЕНО**

на.....
(име, презиме и фамилия на директора)

директор на.....
(детска градина, училище, обслужващо звено)

.....
(град, село, община, област)

№ по ред	ПОКАЗАТЕЛИ	Максимален брой точки	Точки за лицето
1.	Планиране, организация и контрол на образователно-възпитателния процес.	20	
2.	Реализиране на план-приема и пълняемост на паралелките.	8	
3.	Управление на човешките ресурси и реализиране на квалификационната дейност.	10	
4.	Привличане на алтернативни източници на финансиране и обогатяване на техническите и дидактическите средства, на материалната база, сградния фонд и дворното пространство.	10	
5.	Въвеждане на иновационни практики и работа по проекти.	8	
6.	Ритуализация на училищния живот, създаване на условия за целодневна организация и за извънкласна работа.	8	
7.	Координация, комуникация и сътрудничество с училищното настоятелство, социалните партньори, неправителствени организации.	8	
8.	Участие в дейности по развитие на образователната система на общинско, регионално и/или национално ниво.	8	
9.	Получени професионални отличия и награди през оценявания период и избрани от работодателя показатели.	20	
	ОБЩО:	100	

СПРАВКА

за броя на детските градини, училищата и обслужващите звена и на педагогическия персонал, финансирани от .....

(община, министерство, ведомство)

№ по ред	Детска градина, училище, обслужващо звено	№ и дата на решение на педагогическия съвет	Общ брой на педагогическия персонал (без директори и условни щатни бройки)	От тях		
				Участващи, брой	Отказали се, брой	Не отговарят на условията, брой
1.						
2.						
3.						
4.						
Общо						

Подпис и печат

СПРАВКА

за броя на директорите на детски градини, училища и обслужващи звена, финансирани от .....

(община, министерство, ведомство)

№ по ред	Директори на:	Общ брой	От тях		
			Участващи, брой	Отказали се, брой	Не отговарят на условията, брой
1.	Детски градини				
2.	Училища				
3.	Обслужващи звена				
Общо					

Подпис и печат